

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De Ivstitia Et Ivre Libri Decem, Reuerendi P. F. Dominici
Soto, Segobiensis, Ord. Præd. Theologi præclariss.**

Soto, Domingo de

Venetiis, 1608

Qvaestio V. De censibus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38878

QVÆSTIO IX.

DE CENSIBVS.

ARTICVLVS I.

*Vtrum consuum emptio ac venditio
sit vsuraria.*

POSTREMA questione de emptione & venditione, quæ huius libri quinti habet locum interrogatur de censibus, quorum contractus latissime in republica percrebuit.

Est ergo articulus primus vtrum huiusmodi contractus emendi vendendique census, sit vsurarius. Et arguitur a parte affirmatiua? Numisima, vt supra dictum est, nõ est vendibile, sed tantum mutabile, & qui vsum eius seorsum vendit, vsurarius est. Nam vt ex 5. Polit. cap. 6. citabamus, solum inuentum est vt sit precium rerum, non vt ipsum vendatur, qui autem censum emens, pecuniam emit vltra sortem sibi augendam, ergo vsurarius est. Probatur minor. Qui dat vt bi gratia mille ducatos, vltimis mensibus aut annis certam pecuniam recipiat, nihil aliud emit, quam illam pecuniam, qua sibi vltra sortem accretit. Nã si quotoannis recipit centum, in decennio recuperat iustam sortem. Quare si census redimitur, eandem duplat, si vero nõ redimitur, quidquid vltra recipit, sorti accumbat. Secundo arguitur. Hoc genus contractus palleum est & clypeus omnium vsurarij, ergo deberet longe a republica relegari. Probatur antecedens. Quicunq. gratis mutare recusat, hoc actu vitur, vltra sortem tali redimibiles census coemat, quod petinde est, ac si sub scenore mutaret. Tertio arguitur. Si census nõ esset in rem aut rerum fructus institui, possent pariter & in personam, etiam quæ bonis careret, nam sicut res, fructuosa sunt, ita & operis suis persona fructificat, consequens aut vñ condempnare e. z. de pigno. vbi habetur qd liber homo pro debito non tenetur, si res defuerint. In contrarium est argumentum, quod annui reditus in bonis immobilibus iure censentur, vt patet Clement. Exiuit de vt bñ, signific. §. cumque annui bona autem immo.

Vno modo, quando res quæ alteri traditur, non plus per se valet, sed solum ratione negotiationis industric, qualis est pecunia. Et tunc censebant ego eum, qui vltro a se alienat, mutuando, non posse lucrum recipere, quia proprie non impeditur, vt supra expositum est. Secundo cõtingit, quod res ipsa quæ traditur, non modo ratione industric, verum suapte natura per se ipsa plus est valitura. Huiusmodi ergo res, licet quis sponte sua vendat, si rogatus facit carius vendere potest, ob illum, qui speratur valore m expensis tamen ac laboribus, vt dictum est, inde subductis. Tertio argumento dubitatio submouetur de quodam vsitato cõtractu emptionis non satis tuto. Sunt enim qui miseris rusticis mutare venientes, mille innectant fraudes. Primum iumenta ab illis emunt, quæ non habent, eadem que sibi eisdem locant, nempe consignat rustico viginti aureos, cen precium bonum, quos ille non habet, obligando illum vt saluos, ac tutos locatque custodiat, soluatque mensiuum locationis precium, hæc enim vfura est, nimirum cum in fine anni adhibentur ijdem viginti aurei, vt pote seruati boues, adiectoque in super precio dictæ locationis. Secundo est qui in Autumno mille verbi gratia oues emit, obligatis venditoribus vt vique ad Maium eisdem saluos custodiant; nempe vt ipsorum periculo pereant. Et postquam totam securam percipit, reuendit eisdem eisdem eodem pretio. In quo contractu multe latent iniquitates. Primum enim si agricolæ obligantur, ut iterum eodem pretio emant, manifestaria vfura est. Nam cum teneantur eandem pecuniam remitti, mutuum est cui addetur pretium agnoui, casci, & velletum. Rursus obligare illos vt illasum seruent gregem, palliatio vsuræ est, nam grex ipsis ementibus tanquam veris dominis periclitari debet, quod quidem periculum si venditores suscipiant, iusta pecunia esset pro quantitate periculi æstimandum, cum tamen neq. pro periculo, neque pro custodia recipiant nisi pettenue sorte stipendium. Negatur ergo argumenti consequentia, videlicet qd si potest venditor qui merces erat seruaturus, immuncem se a damno seruare, possit etiam emptor venditorem arctare, vt merces seruet, nam cum primū emit, suo sunt periculo peritura.

Ar
ter
tium arg.

Immobilia vendi emique iuste possunt.

Quæstio præfens pluribus forte opinio- nibus controuersa est inter Doctores, quã res exigit, est. n. plana. Igitur vt a nomine reu. a uipicemur, census, vt lib. 3. sub tit. de tributis dicebamus, a censendo dicitur, eo qd vt habetur l. forma ff. de censibus facultates ciuium recensenda sunt, vt pro sua quisque tributum soluet. Inde in secundo derivatum est, vt peculiariter tributum significet, quod pro capite exigitur, nempe dum princeps vult personarum capita catalogo esse recensita vt quantum sit eius imperium, sibi innotescat, De quo Christus interrogatus fuit, an liceret censum dari Cesarì. Cuius vtique superbie poenas dedit Dauid, nempe quòd populum numerauit, vt legitur 4. Reg. 24. Tertio & census facultas, & substantia cuiusq. dicitur, & patrimonij estimatio. Refert n. Lilius lib. 1. q. Seruius Tullus Romanorum rex census ciuium constituit. At vero impræsentiarum nomine census nihil aliud censetur, quam pensio quam quis super suis bonis aut persona constituit. Aut quo significandus dicamus, est ius percipiendi pensionem siue in fructibus, siue in pecunia, vel re aliqua vili. Est nihilominus secundo adnotandum, quod census bisariam constituitur. Vno modo, vt sit reseruatius, alio modo, vt sit consignatiuus. Reseruatius est, quando quis vel rem suam alteri confert reseruatò sibi iure quotannis recipiendi partem quampiam. De quo extat lex si C. de rerum permutatio. vbi quisque permittitur mille alteri donare, reseruatò sibi, siue annuo, siue mensiuo censu. Et de huiusmodi censu meminit glossa super c. constitutus, de religiosis domibus. Condemnatur enim in eodem cap. quidã Abbas, qui pensionem quam debebat multis retro annis non soluerat. Condemnatur inquam, non vt ius prædij amitteret, de quo pensionem debebat, sed vt pensionem persolueret. Et tamen si fuisset emphyteusis, prædij ipso expoliandus erat, vt patet l. 2. C. de iure emphyteutico. Ait ergo bene glossa quòd emphyteusis hoc modo differt a censu, quòd quando quis in emphyteusum dat alteri prædium suum, quia non transfert dominium directum, sed tantum vile, quòd si non soluitur pensio, prædium reddit ad ipsum dominium. Sed quando dat bona sua alteri sub cen-

suali pensione quia transfert dominium rei in alterum, quantocunq. tempore cesset ille pensionem soluere, non perdit ius prædij, sed debet pensionem. Ille ergo dicitur sensus reseruatius. De quo tamen impræsentiarum non fiet amplior mētio, eo qd non est vsq. adeo in vsu. Alter ergo est census consignatiuus vt dum quis retentis suis bonis eorumq. vsu consignat alteri certam pensionem, quam obligatur singulis mensibus aut annis soluere. Hunc autē censum quam plurimis diuisionibus more suo partitur Conrad. quæst. 72. Nam ex parte fundamenti in quo constituitur, alter est realis puta qui in rem instituitur, atque alter personalis, qui constituitur in personam. Mox ex parte rei, quæ recipitur, alter est fructuarius, vt pote dum recipiuntur grana vel alij fructus, & alter pecuniarius, vt cum recipiuntur pecunia, atque hic est more frequentior. Rursum alter certus, puta cum taxati sint fructus seu pecunia, & alter incertus, dum non definitur nisi quora, puta vt tertiam partem vel alia fructuum recipias. Deinde alter est perpetuus, & alter temporalis. Præterea, alter pro certo annorum tempore, & alter pro incerto, puta, pro tota vita, quem appellat vitalium. Ac demum alter est redimibilis, atque alter irredimibilis. De quorum ferme singulis peculiariter submouentur dubia, licet nonnulla partui momenti. Respondetur ergo ad quæstionem quatuor conclusionibus. Prima est. Vnusquisque potest realem fructuariumque vt aiunt, censum in sua bona constituere, duamodo sint libera. Quod dixerim, vt illa excluderem, quæ maioratus vinculo sunt adstricta. Conclusio hæc in genere receptissima est, neque est, qui de ea dubitet. Est namque perquam manifestum, posse quemque bona sua gratis donare ac vendere, & quocunq. alio contractu alienare, poterit ergo pari iure donare aut quotam aliquam suorum fructuum, aut certam partem, perpetuo se vinculo perstringendo, eandem, vel præfinito tempore, vel certe in perpetuum persolueret, hoc autem est censum constituere, puta consignare. At vero dubium est, an sicut potest sub donationis forma institui, sic et liceat per contractum conditionis? Enimvero ex Theologis, Henric quoli 1. q. 39. vbi in suam sententiam allegat alios, & ex iu-

Variæ
census
diuisiones.
Conrad.

Prima
conclu.

Dubiū.

Henrici
solutio.
re con-

X.
S.
Pensio a
censendo
dicitur.
Pensione
inditio-
quanti
ogantur
in coo-
tebuit.
Pensione
ne cen-
te affi-
est, no-
& qui
us est.
soluim
non vt
e emitt,
augen-
mion.
vt lin-
ecuat
am pe-
cie. Nã
cipio re
us re-
cedimi
tum mu-
ractus
arati,
regati,
is mu-
o capi
d pet-
Terio
reui
perio-
sicut
perio-
dem-
er ho-
esue-
quod
iure
e vt
mem

Innocentius. re consultis Innoc. super cap. In civitate, de usur. & ibid. Ioan. Andr. & Salic. super Joā. An. Auth. ad hæc, C. de usur. vbi pro se citat Salicet^o Grego. Arimia. distinguentes, aiunt q̄ antiquos annuos redditus, puta quia fuerant antea constituti, siue in res siue in personam potest quisque emere. Haud tamen vllus iure potest sic tales redditus emere, vt tunc constituantur. Exempli gratia, li here quisque potest constituere super bona sua aut super suam personam censum, quē dono det alteri, & postquam constitutus est, pot vniuersus ab illo donatario emere. Vari modo tributa regia quæ super ciues instituta sunt pot vniuersilibet emere, quæ dñi iurū empt. Atñ q̄ ego a te emā censum quē modo super te, aut super bona tua constituas, iniquū est. Et rō, inquit, est, q̄ in emptione dēt distingui pretium & merx, vt hñ l. j. de contrah. empt. Qñ aut iā census est constitutus, ipse hēt rō ne merx, si vero non est constitutus, nulla est merx, sed numi numis emuntur. Vnde ait Ioan. Andr. in se nescire excusare talem contractum Veruntñ, salua Doctorum auctoritate, qui egregia merito pollent, nemini dēt in dubiū venire, quin sicut via donationis, ita & emptionis possit census constitui.

Et sic hic secunda conclusio, quam ceteri omnes tam Theologi, quam iurisperiti, in ciuitate. Iurisconsulti, vt Hosti. & reliqui, intrepide confitentur. Nam cum quisque liber homo bona sua diuendere possit plane sit consequens, vt possit quoque vendere eorum fructus, vel eorum partem, obligando se vel quotam eorum vel certā partem soluere ita vt alteri ius vendat exigendi a se eisdem fructus. Secundo. Si potest tale ius gratis donare, cur non poterit dare genero in dotem, atque adeo cuiunque alteri, vel pro seruitio vel pro pretio? Tertio id confirmatur. Potest quisque superioris iussu & lege cogi, vt partem suorum fructuum annuatim soluat, vt patet in decimarum tributorumque exactione, ergo poterit sua se sponte taxato pretio ad eandem solutionem obligare. Quarto. Potest quisque (nuperrime vtroque iure monstrauimus) rem suam alteri donare, ac perinde vendere retento sibi censu. ergo potest vice versa retento dominio censum vendere. Quapropter vti Syluest. ait, verb. usura. 2 §. 12 fallitur contraria opinio non dignoscens hic mercem a pretio distin-

ctam, nam sicut dum emuntur redditus antea constituti, emuntur ius illud, ita dum nunc constituitur, ius idem ipsum habet rationem mercis. At quoniam de pecunia rio aliquatulo maior reputatur dubitatio, adhibetur tertia conclusio. Iure etiam quisque potest pecuniarium censum super suis facultatibus constituere, non solum donationis forma, verum etiam venditionis. Hæc ex superioribus facile colligitur, & est assertio Conrad. q. 75. Enimvero si potest fructuarius census constitui, & fructus adhibiles sunt pecunia, nulla vetat ideo, quo minus possit & pecuniarius constitui. Neque in hoc contractus mutuum subest, vt Anchar. illic à Syluest. citatus ait, immo est vera emptio, quia pecunia illud nō traditur vendenti cum pacto reddendi, sed in perpetuum. Secundo. potest se quisque gratis obligare numerariam annuatimque solutionem, ita dñdo alteri ius petendi, ergo potest tale ius pecunia vendere. Tertio, potest census super domum consignari, cuius fructus non est nisi pecunia, ergo potest taxari idem census pecunia. Re uera de reali censu, siue fructuarius sit & prædialis, siue numerarius, res est aprior quam vt pluribus egeat probationibus. Et præter rationes sunt etiam iura tam civilia, quam canonica huiusmodi comprobantia contractus. Est enim Authen. Vt ij qui obliga. se hab. per tres min. §. quoniam autem, vbi admonentur minorum curatores, redditus illis emere annuos. Et in regno nostro extat lex Tauri 68. id permittens. Et super omnia sunt Extravagantes duæ inter communes ii. de empt. quarum prior est Martini 5. anno 1423. edita, posterior vero Calixti 3. anno 1455. qui eisdem Pontifices Max. interrogati de eiusmodi iure, sanxerunt licitos esse contractus. Neque iura hæc distinguunt inter fructuarios & pecuniarios. Veruntamen de censu personali grauius emergit hinc dubium. Multi quippe Doctorum qui censuum reales fatentur esse legitimos, id de personalibus dissentunt, vt est Ioānes de Ligaria no super c. in ciuitate de usur. & Abb. in disputa. 5. & Sum. Ang. in verb. usura & D. Anto. in 2. par. tit. 1 c. 9. & Syluest. loco citato eodem propendet, dicens q̄ dñ census statuitur super domum, quæ non locatur nisi quinq. non pot census constitui maior. Quare oēs isti auctores aiunt nō posse constitui

Rō pxi mæ opi.

Secūda conclus. Hosti. e.

Prima rō pro conclusione.

Secūda.

Tertia.

Quarta.

Syluest.

SOTO
DE IUSTITIA
LEGIS
DII
13

constitui censum nisi supra rem, cuius fructus ad minimum tantumdem valeat quâ
 nus est census Fundamentum huic opinio
 ni hoc subijcere possumus, quod emptor
 cū dominus fiat rei empta debet eius sub
 ire periculum, vt patet. l. 1. Cod. de peric. &
 eōm rei vend. Si autem census supra per
 sonam cōstitueretur, nulli emptor subesset
 periculo. Nā interemptis etiā rebus, sem
 per maneret venditor obligatus. Eset er
 go iniqua conditio, quod semper vendi
 tor in periculo uersaretur, emptor vero in
 nullo. Secundo arguitur. Sic census pōt per
 sonæ in fructus remanere, eodē mō posset cō
 stitui & super cunctis eius facultatibus si
 mul obligata persona sic ut percuntibus
 cunctis bonis, nihilo secius obligatus ipse
 superesset, talis autē contractus non appa
 ret emptio, sed mutatio sub fide pignori
 sis, quoniam honorū dñiū non tranlit in
 emptorem imo hēt rōnem pignoris qñ
 quidem ipsis extinctis nihilominus tenet
 per ona. Si autem est nintuū, vltia est cen
 sum insuper recipere. Fauere deinde videt
 huic opinioni, tu ca. sup. citat. de pignori
 b. h. f. q. homo liber pro delicto non te
 neatur, si res defuerint, tū praesertim & pra
 faix constitutiones Martini & Calixti, in
 quibus h. f. q. super bonis, s. domibus, pra
 dijs, &c. constituedi sunt census. Et subdi
 f. q. et possessionibus ipsi obligatis, interem
 ptis, & destructis, non debent venditores
 astringi. His veruntā no. constantibus adij
 citur quarta conclusio. Iuste quisq. emere
 potest personalem sensum, vti pote quem
 venditur supra suam cōstituat personam,
 Conclō est eiusdem Conradi, q. 74. quam
 & q. 75. repetit. Probarurq. iudicio meo rō
 nibus satis firmis. Pōt se persona gratis ob
 ligare, etiam si bonis sit tēporalibus destitu
 ta, ad mensuram, vel annuam pecuniae so
 lutionem, gratuito ius alteri conferens pe
 tendi, idemque ius genero filia conferen
 do, ergo poterit ius idem alteri vendere.
 Nam ut supra dictum est emptor tunc pre
 cū non mutuat, postquam nō retinet ius
 repetendi, sed illo emit ius illud, quod hēt
 rōnem mercis. Secundo. Potest se quisque
 astringere ad ac certum quorannis merce
 nario pro suis operis persoluendum, cur er
 go non poterit eadem obligatio pecunia
 astringari, ac subinde vendi? Tertio, potest
 census personalis principis lege cōstitui,
 vt patet. 2. Nehem. 10. vbi Hebraei statu

runt super se tertiam partem sicii ceu
 annum censum personalem. Qua ratione
 in more nunc est aliquarum ecclesiarum,
 personales decimas exigere, de quibus mē
 tio fit ca. Apostolica de decim. & de ne
 gotiatione soluuntur decima, vt eodem in
 cap. Pastoralis. Et, vt supra diximus potest
 princeps non solum ex facultatibus. verū
 etiā ex capitum recensione census exi
 gere. potestque ratione delicti homo cogi
 ad annum tributum, ergo poterit sua quis
 que sponte tale super se ius vendere. Rur
 sus liberum cuique iure est obligationem
 suarum operarum vendere, nempe vt sit
 obligatus suo corpore seruire, ergo pari i
 re vendere valet & personalem censum.
 Quid nō? Potest liber homo non solū alijs
 ciuilibus contractibus obligari verum &
 in seruitutem vt lib. 4. monstratum est, sese
 vendere, & filium suum, potestq. super mā
 cipium suum, sicuti super suas reliquas pos
 sessiones, censum constituere, cur ergo nō
 & super se vedere queat pecuniarium ius?
 Et (quod hisce omnibus robar adhibet)
 quicunque realis, census annexam habet
 personalem obligationem, ergo ipsis etiā
 percuntibus rebus superstes obligatio est in
 persona, atque adeo cōstitui potest perso
 nalis census. Probatum primum antecede
 Tum quod forma contractus semper sic
 habet, quod venditor obligat se, & sua bo
 na, quippe cum res inanimas non nisi per
 metaphoram dicantur obligari, sed domi
 nus qui est obligatus & iudicio cogitur, tū
 praecipue, q. per huiusmodi contractus nec
 dominium rei transfertur, neque fructus
 venduntur, sed ius illos petendi. Qua
 propter bona illa super quibus constituitur
 census, non tam rei venditæ rationem
 habent, quam pignoris atque hypothecæ
 qua venditoris fides firmatur, iuxta te
 norem legis, fundus, ff. de ann. legatis. Et
 probatur hoc ipsū. Quoniam si fructus il
 lo contractu venderentur, consequens fie
 ret, vt eorum periculum non venditor,
 sed emptor subiret. Quapropter quo an
 no fructus perirent, non deberetur empto
 ri, sed eidem ipsi perirent, quod tamen est
 falsum & contra vniuersalem vsū. Qua
 vtique ratione & vsu ostenditur, cum qui
 censum emit, non emere fructus, sed ius pe
 tēdi, quippe cū venditor periculo fructuū
 ceu rei suæ subditus maneat. Sunt nanque
 res censui obligatæ, instar pignoris, quo
 dispu.

Quarta.
Quinta
ratio.

Send.
am. p.
m. 2.
o.
pa.
Secū.
di.
argum.
Ad idē.
Pote.
re.
ma. rō.
Quarta
conclō.
Citra.
rō con
clō.
Secūda
ratio.
Tertia.

disparante, non ideo creditori extinguitur agendi ius, ut l. seruo C. de pig. admoneatur. Quod quidem inde iustus confirmatur, quod alias non possent emi pecuniarij census nullis consignatis fructibus, cuius contrarium supra probatum est. Ex hac conclusione subsequitur primo, census reales non solum constitui posse super certis designatisque bonis, uerum & super indefinitis, atq. incertis, nempe super quibuscunque, quæ uenditor seu possidet seu possidebat, eo quod obligatio in personam resoluitur. Sequitur secundo quod potest institui census super re, etiam cuius fructus non adæquent censum. Denique in huiusmodi emptionibus nulla usura est. Neque uero iniustitia, si modo pretium sit iustum ad quod est attendendum. Perspice inquam, an ius illud tantæ recipiendæ pensionis iusto ematur pretio. Nam tunc si res supra quam constituitur iura non sit, aut non tantum fructum reddat, in emptoris uerget periculum. Quomodo autem iustum pretium aestimandum sit, articulo proximo patebit.

Primū corollarium. Quæ propter Metynensis egræ sibi constat, quippe qui cum prius asseruisset contrarium huius corollarij postea affirmauerit personales census. Nam si persona manet obligata, licet fundus fructum iustum non suppeditet, superest actio contra personam. Sed arguis. Quando res non satis soluendo censui fructificat, tunc census non est tutus, ergo tunc concessa subrepti usura. Negatur consequentia. Immo uero ex parte citius uenditoris resultat iniustitia quam a parte emptoris. Nam emptor suo periculo censum emit in re male fida, sed alter est, qui non deberet uendere nisi super re tuta.

Secūdū. Restat ergo ad argumenta in contrarium respondere, atque ad illa prius, quæ initio questionis obiecebamus. Ad primum respondetur forsitan in initio, de nomine disputationem, an huiusmodi contractibus ematur pecunia? Tamen si proprie non emitur, nisi ius petendi pensionem, licet iuris eiusdem ualor, non sit maior quam ipsa pensio. Vnde lingua nostra materiam census super regijs tributis constituti, iura dicuntur, dicuntur inquam uenditricis iura. At quamuis pecunia annuatim soluenda emeretur nihil aliud esset quam bonorum emptio immobilium, ut citata Clement. exiuit habetur. Neque uero inde quod tractu temporis exuperent capitale, existimandus est contractus usurarius, differt enim a mutatione ex diametro. Hæc enim est radix iustitiæ huius generis contractuum, quod qui mutatur, obligat mutuatarium eandem sibi integram restituere pecuniam, qui uero census emit, minime, sed in precium eam dat perpetuum. Quare nihil obstat quominus, uelut in ceteris emptionibus temporum curriculo fructus super pretium exuperent. Et per hæc solum restat argumentum secundum. Nulla enim in hoc genus contractibus occultitur usura prauitas. Sed & reliqua, quibus personalis census dissuadebatur, pari facilitate soluantur. Conceditur enim priori fundamento emptorem nullum subire periculum. Immo licet super statueretur casus, nullo se periculo obijceret, uel rei super qua constituitur census, uel fructuum, quia dominium in ipsum non migrat, ed uenditor est, qui pro recepto precio sub eo permanet periculo tanquam rerum dominus. Nihilominus & emptor huic subiicitur discrimen, quod etsi res perirent, nunquam potest uenditorem cogere redimere censum, & simili modo in censu personali, hoc et periculum imminet, quod uenditor ad pauperiem redactus soluere non possit censum. Ac subinde ad secundum argumentum conceditur consequentia & consequens, ac proinde fatemur, dum quis censum super suis bonis uendit, manente nihilominus obligata persona bona illa formam inducere atque effigiem pignoris & hypothecæ. Capitulo autem secundo & pignori bus, hoc tantum admonetur, quod liber homo non potest constitui in pignus debiti ueluti mancipium, ut patet l. qui filios. C. de res pigno. oblig. poss. Haud tamē inde subinfertur non posse census nexu, sicuti per alios contractus obligari. Arg. autem, quod ego in meipsum contra personalem censum validius instruo est hoc, Censum super te constituere usu consumptibili non est licitum, sed usurarium personalis autem census est huiusmodi, ergo iniquus est. Probat antecedens. Si ego tibi mille porrigerem aureos, teque grauarem, ut de eorum usura quotannis certū mihi quidpiam solueres, usurā committere, eo quod usū pecuniæ secum uiderē. Minor autē patet. Nā perinde uidebitur, qui super personā censum emit, uidebitur ut pro

ut pro usu illius pecuniæ certam pensionem recipiat. Veruntamen argumenti huius vitia præmissa negatur. In primis inquam constituere censum super usum pecuniæ, non est usura, nisi saluo id capitali fiat, puta cum obligatione restituendi pretium, nam tunc esset mutuum. Si autem tibi in perpetuum mille conferrem ducatos, nihil verat quin possem de eorum usu pensionem recipere. Idque pater. Primo, quia possum illos dare conventionem facta, ut tunc eadem emas fundum fructiferum, quem si non emeris, tua erit culpa. Et hoc ipsum ait Baldus in feudis. Si de feudo vasallus, Lyrica. Præterea, hoc habet vim contractus societatis. Secundo, & altera quoque præmissa est falsa. Etenim personalis census non constituitur super usum pecuniæ, sed est ius petendi, recipiendi, a personalem pensionem. Neque vero Extravagantes Martini & Calixti eandem quam conclusionem nostram vlllo pacto auersantur. At vero hoc in primis admonitio opus est, quæ cum in Conciliorum Summa quam reuere noster Miræ, neque sine publico commodo, neque sine priuata laude compilauit, post dictas Extravagantes in formam vnius redactas, appensas in spexeris sex conditiones ad æquitatem huiusmodi contractum requisitas, non intelligas easdem in dictis Extravagantibus ut necessarias extare, pontificiæ auctoritate polle, sed auctorem ipsum iudicio suo, quod per egregium est, illas seu necessarias collegisse. Earum autem conditionum prima est, quæ censuales redditus cõsignandi sunt in rebus certis, puta domo vel agro, quæ solæ maneat eiusdem soluentis censibus obligate. Quæ quidem conditio ne refutatur personales census. Atque conditio illa nequaquam ex Extravagantibus colligitur Bulla. n. hoc in sola enarratione, Pontifici præposito continet, quæ res exprimitur, quæ permanent obligate. Tunc postea in approbatione non excludit quin super personam possint institui. Enimvero illic tantum fit mentio de realibus censibus, quos Bulla approbat, nulla in fit de personalibus quos non subinde reprobat. Secunda autem eiusdem auctoris conditio, nempe quæ in illo pretio emantur census, statimque tpe contractus integrum soluarur idem soluarur pretium, pro priori membro vera est, non quod si pretium non esset instituta ratione fieret contractus usurarius, siquid

dem res illic vendibilis emitur, sed quæ esset iniustus. Sicut dum res pretio digna, pluris minorisve iusto distrahitur. At vero quantum ad secundum membrum, nullam præfert probabilitatem. Nam licet in narratione Bulla id quoque ponatur, non tamen in approbatione tanquam necessarium constituitur. Quid. n. verat quo minus veluti in ceteris contractibus venditor census emptori valeat partem pretij credere. Neque quinta conditio ex eadem Bulla colligitur, nempe quæ si res super quibus constitutus est census, perierint emptor cogi deinceps nequeat ad soluendum censum. Nam Bulla clausula id solum cauetur, ne pereuntibus bonis cogantur venditores censum redimere. Haud tamen prohibetur, quin possint cogi pensionem soluere. Immo si extinctis bonis liberi debitores restarent a pensionis debito profecto id Pontifices explicuissent. Quare cum hoc tacerint, insinuantur licitos quoque esse etiam personales census quamuis quia non sunt usque adeo emptoribus tuti, non erant tunc forte in illis artibus in usu. Et ideo Pontifices non fuerunt de illis requisiti. Et per hæc quoque monstratur sexta conditio non esse necessaria, ut supra dictum est videlicet, quod sit necessarium censum constitui supra rem fructuosam, atque adeo ut fructuum ualorem non excedat.

ARTICVLVS II.

Utrum census tam temporales, quam perpetui sint liciti.

Satis erat in genere quæstionem decidisse, nisi quod nonnulla sunt tam de temporalibus quam de perpetuis peculiaribus dubia. Quæritur ergo, an utrumque istorum genus sit licitum? Et de perpetuis arguitur a parte negatiua. Si essent liciti, sequeretur quod non solum uenditor, uerum & eius successores perpetuo manerent eodem pensionis iure irretiti. Consequens tamen uidetur iniquum, maxime postquam res perierint, super quibus constitutus est census.

Secunde arguitur contra conditiones, quibus solet perpetuitas hæc firmari, nempe ut uenditor teneatur prædia seruare super quibus constituitur, neque illa possit absque censuarij facultate ab alienare, quod

Primū arg.

Secūdū.

quod eius facultate vendiderit, decima nihilominus vel vigesima pars illi obueniat. Tertio, quod nisi statim terminis soluerit, rebus orbetur super quibus consignatus est census. Quarto, quod etiam si res ipsa dispareat, nihilominus maneat obligata persona. Addunt & fideiussores & sexcenta alia munimenta quae non satis apparent aequitati amica. Tertio contra temporarios arguitur. Si liciti essent, sequeretur non posse minoris emi quam sit omnium pensionum summa. Vt si in decennium census emas aureorum decem, non valeres minoris quam centum emere. Nam alias quidquid ultra reciperes sorti adhiberes, & tamen

Tertium.

contrarius est usus. Quarto arguitur. Si liceret temporaneos emere census, perinde liceret, non solum in tempus certum, verum & in incertum, ut puta seculares, emere, quantum videlicet qui emptoris sculo vitaque durarent, quos vitalitios vocant, hoc autem tum iniustum apparet, quia cum vita periodum solus Deus noverit, usui saepe veniret multo plus durare, quam venditor credidisset, ac perinde grauer laderetur, tunc etiam inde periclitaretur charitas. Nancisceretur inquam inde occasionem venditor exoptandi emptori mortem.

Prima
concl.

Duo bus conclusionibus ad questionem responderetur. Prior. Non modo perpetui census licite emuntur verum etiam in illis minor est usura suspicio, quam in temporalibus. Conclusio ex his quae dicta sunt, euidenciam sortitur, quoniam ille merus est venditionis emptionisque contractus, ac si praedia emas, aut quaeuis alia, quae iure hereditario tuis posteris relinquas. Quo fit, ut huiusmodi census nequiquam esse possint meri personales, sed debent esse non solum reales, verum & rebus immobilibus infixi. Nam reliqua omnia collapsa tempore dilabuntur. Quapropter Clement. supra citata. Exiit. Annui, inquit, reditus intra immobilia censentur a iure. Atque eo minorem praefertunt effigiem usurae, quod pretium nunquam est emptori reddendum. Posterior conclusio.

Posterior
conclusio.

Pari iure licet emere temporales census seu certi temporis, ut in decennium, vel in alium quem quemlibet terminum, seu incerti, puta seculares pro ementis vita aut filiorum. Conclusio est nota. Quia hic etiam distinguitur a pretio merx quae est

ius petendi pensionem. Quare nisi in pretio, de quo statim dicemus, iniquitas consistit, nulla macula talis contractus inficitur. Etenim sicut potest quisque fundum suum alteri in emphyteusum pro sua vita dare et remota pensione ita vice versa potest & recipere remota pensione ad vitam vendere. Item vnusquislibet potest alienum praedium ad vitam conducere, cuius fructibus viuatur ergo non & eius super eodem praedio emere recipiendi taxat pecuniam? Adde, quod & de bonis ecclesiae id ipsum permittit Clement. j. de rebus Ecclesiae non alien. nempe quod ingruente necessitate possit praelatus pro sua vita possessionem Ecclesiasticam alienare, ergo & potest emptor pro sua annuos emere redditus.

In conclusionibus ergo nulla est ambiguitas praeter illas quae per argumenta insinuantur. Quarum prima est in primo, vtrum omnis obligatio perpetui census perpetuo in haeredes descendat. Nam dum census super adibus, aut mortalibus, aut rebus simili constituitur, ratio persuadere videtur ut re tali diruta non debeat illa obligatio amplius haeredes premere, & ranciam supra dictum est obligationem rei in personam refundi, qua ideo extincta nihilominus similiter teneri personam. Quod si verum esset, deberet eadem obligatio ad haeredes permanere. Quod quidam ab iudicio arbitrantur. Ad hoc tamen per hanc distinctionem responderetur. Quando perpetuus census super bonis incertis constituitur: scilicet super his, quae homo possidet, possessurusve est, tunc obligatio ad haeredes permeat, siue in bona quae tunc venditor habebat succedant, siue, illa interemptis, in alia, quoniam illa omnia sunt eidem solutioni obnoxia. Et ideo haeredes tunc ipsi sibi videant, dum haereditatem acceptant. Nam qui sensum vendidit potuit cuncta sua praesentia, futuraque bona illo innodare vinculo. Quando vero census constituitur in rem hanc consignatam non prorsus perpetua, qualia sunt a diuersis, neque alia hypotheca contractus firmatur, non prorsus censetur perpetuus census, sed tantum quantum res duratura est & persona, quae vendidit fuerit superstes. Si illa personalis obligatio non succedit in haeredes nisi ratione illius signata rei. De pretio autem perpetuorum censuum dicere aliud non possumus, quam quod non

non solum quantitas census existimari de-
bet, uerum stabilitas ac firmities super qui-
bus constituitur. Quare iura super castra
& perpetua pascua, & prædia maioris sunt
pretij. Quare utique ratione nõ potest lege
vnum in uniuersum pretium cõstitui. Sed
illud est iustum quo publicitus sine ui &
dolo uenduntur. Tamen contingere pos-
sit, ut urgens pauperum necessitas eos cogat
uiliori iusto emere. Quare non appar-
et iusto emi unum redimibilem numum
pretio decem, ut iam factiari incipit, quã-
uis ubi usus inualuerit, non prorsus condẽ-
narem. Fuit autem consultissimum frumẽ-
tarios census lege taxari, nempe, ut in fru-
mento solueretur, sed æstimato pretio, u-
num pro quatuordecim penderetur. Emi-
si, uetibi gratia grani census centum qua-
draginta aureis. Lex ergo præcipit, ut quo
niam iustum; pretium iustissime uariatur,
non tibi quoriam soluat, nisi quantum
frumenti decem aureis estimatur.

Circa secundum argumentum quo de
conditionibus reliquis hęc contractibus
apponi consuetis inquitur, hoc statim in
fronte firmissime asseueratur, nullam ab
illis contracti usuræ maculam. Nam usura,
ut sæpe dictum est, inde tantummodo na-
scitur, ut res emitur, quæ uendibilis nõ est,
Nihil fecios hęc conditionibus inuadi
potest iustitia, per iniquitatem pretij, & ni-
miam uenditoris oppressiõnem. In primis
quod non possit uendi or bona illa super
quibus statum est census absque censuarij
scultate ab alienare, non est iniqua condi-
tio. Nam contingeret alias in alium possel-
forem demigrare, qui nõ esset usque adeo
rurus. Quod uero censuarius, dum ralem
facultatem confert, ualeat partem pretij
recipere, nihil meis auribus æquitatis ex-
hibet. Nam etsi in emphyteusi propterea
quod qui pensionem recipit, dominium
rei directum retinet, illo iure gaudeat, ta-
men quod censuarius qui nullum habet,
rei dominium pro mera facultate quam
conceditur uendendi, quidpiam recipiat,
profecto rationi non est consentaneum.
At si iure particulari regni permittitur, ni-
hil obloqui audeo. Item quod ad stabi-
liendos decem aut eos census cogatur uen-
ditor sufficientia hypothecare bona, ratio
sine potest. Quod autem sua bona dum
amplissima sunt, debeat ad maiorem cau-
telam sic colligare, ut neque illa diuende-

re, neque impignorare, neque ulla ratione
de illis disponere queat, profecto impor-
tabile onus est, quod miser ob solam ne-
cessitatem subire cogitur. Item, quod qui
uno uel duobus annis non soluerit, eisdem
obligatis possessionibus expolitur, non est
prorsus genere suo iniquum, quoniam po-
test id quidem in penam imponi. Et est l.
Tauri. 68. approbatum. At tamen ut pœna
sit iusta, debet esse moderamine ad culpæ
quãtitate temperata. Nam si esset nimia
non esset iusta. Illud autem postremum, nõ
pe quod rebus pereuntibus persona nihilo-
minus obligata maneat, iam supra ostẽ-
sum est licere. In tertio argumento dubiũ
submouetur de pretio temporalium cen-
sum. Richa. n. q. 80. tenet posse emi tempo-
ralem pecuniarumque census certi tem-
poris minori pretio, quam sit pensionum
summa. Possunt, inquit, non æginta aureis
emi decem in census usque ad decenniũ.
Ratio inquit est, quod tanti estimantur no-
naginta nunc, quanti centum id decennio
diuisim soluti. Hęc autem ratio nulla est,
nisi ubi uera sit emptio. Fallit namque in
mutuo, quoniam nõ licet tibi mutuare no-
naginta, ut illo modo recipias centum. Vn-
de cum idem ipse auctor metuat huiusmo-
di emptione in reduci ad mutuum, sub-
iungit tunc esse contractum licitum, quan-
do emptor mallet non emere, quam emere,
sed rogatu uenditoris emit. Addit in-
quam hoc temperamentum, arbitratus
non licere decem illa recipere ultra for-
tem nisi ratione cessantis lucri quod antea
dixerat tunc penitus licere quando mallet
mutuare non mutuare. At uero cum hoc
lucrum cessans, ut crebro supra diximus, su-
spectum sit, quando quis sponte mutuatur,
idque maxime impræsentiarum, nam qui
census emit, non putat se mutuare, ob id-
que non solum rogatur, uerum & rogans
emit, negare non possum, qu' n huiusmodi
contractus emendi pecuniarios census cer-
ti temporis suspiciõnem præferat, si mi-
nus sit pretium, quam census. Neque uero
sunt vtu frequentes, neque esse decet, nisi
ubi aliquod subest dubium plus minusue
suscipiendi. Liceret inquam aureis nona-
ginta possessionem emere decennio dura-
turam, quæ singulis annis prolatura esset
fructus decẽ aureorum, liceretque adeo si-
miles emere fructuarios census. Nam cum
fructus sint in dubio, uere cognoscitur em-
Soto, de iust. & iure. P. p. ptio.

Altera
conuen-
tio ini-
qua que
in huius
modi cẽ-
sib. solet
apponi.

Ad ter-
tiu sent.
Richa.

Al scũ
cum ar.

Quod
etiam
recipit
partẽ p-
tini qua
concedit
facultate
uendendi
quidpiam
recipiat

prionis ratio, quasi ideo non vitatur quod fructus tractu temporis superaturi sint pretium, cum autem nonaginta ducatus, non possessionem, sed ius petendi in pecuniam centum emis, quæ in nullo versatur dubio, hoc enim supponamus, videlicet, quod neque timeantur expensæ, neque labores, neque vllum existat periculum, profecto vix potest discerni, quin sit mutuum. Perinde atque si nonaginta nunc dares cum obligatione ut post decennium redhiberetur tibi simul centum, vbi plana est usura. Nam quod soluantur per partes, vel simul in fine, nihil videt discriminis afferre. Quo circa absque formidine approbare non audeam, ut possint huiusmodi pecuniarij census certi temporis emi, nisi tanto profus pretio, quanta est omnium pensionum summa, ut sit omnino forma mutui. Si quis autem iudicio suo discreuerit inter solutionem centum faciendam in fine decemj, & faciendam per annos, ipse sibi videat, tamen de hac ambiguitate articulo proximo redibit sermo. De censibus autem in certi temporis, puta ad vitam, vel quousque paternam ingredientis hereditatem & similes, dubitari non potest quin sint liciti. Etenim cum illic dubium sit quantum sis temporis viturus, quantumve tuus parens, quantum que subinde fructuum emptor precepturus sit, manifesta est emptionis venditionisque ratio.

ARTICVLVS III.

Vtrum licita sit emptio censuum cum pacto retrovendendi.

Primū
argum.

Postrema demum quæ inter præcipuas est dubitatio huiusmodi contractuum, versatur in pacto retrovendendi, vtrum sit licitum. Arguitur ergo a parte negativa. Nullo contractu iustitia seruatur nisi sit in commune bonum virtusque partis æquilibrium, ergo si licita esset conditio, qua venditori facultas sit redimendi censum deberet & eadem facultas emptori concedi, ut venditorem posset cogere ad redimendum, alias esset præiilo grauatus, hoc autem emptori non est licitum. nam si venditor ei teneretur pretium redhibere, mutuum censeretur, ac subinde usura esset, emptorem quidpiam ultra capitale recipere. Secun-

do arguitur. Si huiusmodi conuentum legitimum esset, sequeretur & legitimas pariter esse adiectiones, ut venditor nequeat ante certum tempus censum redimere, quod demque non minutius per partes, sed simul totum. Item quod non nisi vsque ad præfixum terminum sit ei integrum redimere, quo transacto perpetuus maneat. Hæc autem omnia grauamina, tum iniqua per se videntur, tum & sanctionibus contraria prædictarum. Extrauagantium Martini & Calixti. In contrarium autem est, quod in nulla istarum committi videtur usura. Quare nisi alia contractus iniustitia maculetur non est cur repellatur.

Pro decisione questionis huius discernit illo primum omnium in huiusmodi contractibus opus est, cuius in superioribus meminimus, nempe duplicem esse in eundem iudicandam prauitatem, scilicet usuram & iniustitiam. Nam ut supra dictum est, ubi res venditur, quæ nullo per se pretio est digna, usura est, ubi vero res vendibilis iniquo venditur pretio, citra usuram committitur iniustitia. Hoc præhabito fundamento quatuor conclusionibus ad questionem respondetur. Prima est. Nequaquam fas est censum emere cum pacto retrovendendi. Puta obligando venditorem ut eundem redimat eodem pretio, vel minori, nisi fructibus in sortem computatis nihil plus emptor recipiat, quam tribuit. Immo omnis talis contractus est manifeste usurarius. Hæc est conditio Extrauagantium Martini & Calixti, quæ quanquam illic non haberetur, est per se ipsam manifesta. Enim vero ubicunque traditur vel pecunia vel res quælibet usu consumptibilis cum pacto eandem rursus vel eius ualorem recipiendi, & aliquid ultra sortem illic usura uel patet, uel latet. Dum ergo mille dotatis censum emis qui tibi quotannis quinquaginta reddit uenditorem cogens, ut iterum ex te redimat, tutum reddis capitale tuum, quod ideo re uera mutuum, & ultra sortem recipis rei fructus. Hæc ergo est radix usuræ in huiusmodi contractibus. Dixerim cum pacto recipiendi ultra sortem, quoniam nil te uetat rem emere, sic cum uenditore conueniens, ut si tibi infra certum terminum displicuerit, reddatur contractus dummodo percipias fructus in sortem adnumeret. Eandem conclusionem lex etiam regni sanxit. Secunda con-

Secunda conclusio. Probatur. Secunda conclusio. Argu.

da conclusio, Licitum est censum emere cum pacto retrovendi, neque vlla illic subest vitia labes, nempe dum emptor eam obligatur reuendere, si venditori libuerit rem suam redimere, ita vt optio non in emptore, sed in venditore sita sit. Quare nisi aliunde iniustitia adsit, nihil erit iniquitatis in tali contractu. Hec etiam est conditio earundem Extrauagan. Martini & Calixti quam & ratio ipsa naturalis patet. Quocirca per hoc pactum distinguuntur census redimibiles & irredimibiles. Quo fit, omnes perpetui sint irredimibiles, non tamen contra. Nam etiam si non sint redimibiles, possunt vendi dumtaxat in tempus, vt supra dictum est. Probatur conclusio. Si aliqua hic subesset vsura ratio, maxime quia huc irreperat ratio mutui, at vero cum emptor ius sibi non referret cogendi venditorem vt pretium restituat, nullum est mutuum, sed vera emptio. Quod autem talis emptio expers esse quoque possit alius iniustitiae, patet quando talis iniustitia vel committeretur propter venditoris grauamen, & hoc non, cum ex re sua sit illa libertatis conditio, vel ob emptoris ligamen, & hoc minime, quando, opus illud, pretij attenuatio ne releuatur. Valent, verbi gratia decem perpetui florenidi catis ducentis, ob illud autem vinculum iterato vendendi iniquitur pretium, vt emanatur non plus, quam centum quadraginta florenis. Quapropter cum ob illa, qua emptor reuendere cogitur, aestimetur toto residuo, nulla restat iniquitas. Secundo id probatur. Potest in contractu emptionis grauamen aliud quodcumque emptor vltro suscipere si fiat pretij remissio, videlicet vt in emptis edibus non aperiat fenestras, vt certis personis non vendat, & similia, potest ergo & hoc reuendendi iugum suapte subire. Conclusio est quae lege etiam ciuili iusta censetur, vt patet. l. si fundum. C. de pacto. inter empto. & vend. atqui c. ad nostram. de emp. insinuatur quoque iusta si pretium sit iustum. Nam propterea illic similis contractus vsurarius censetur, quod qui redimibilem censum emerat, adeo exoluerat vltre pretium, vt potius censetur mutuum. Quod si quis argum obijciat ex l. eui. 25. vbi iubebatur vt si rem venditam venditor postea redimere percepti fructus recipiantur in sortem. Respon-

Ratio.

Tertia conclusio.

Suadet vtraque conclusio.

Confirmatio.

Quarta
conclu.

saperet, vt habetur citato cap. Peruestras. Eadem ratione potest etiam emi concessa precise facultate redimendi vsque ad præfixum tempus. Quarta conclusio, Licetium est & ab usura ratione se motum, huiusmodi census redimibiles ea apposta conditione emere, vt non membratum & per partes, sed totum simul redimatur. Neque obstat, quod in narratione dictarum. Extrinsecum proponitur, vt quoties voluerit venditor totum vel partes redimere, in suo sit arbitrio. Eodem enim modo responderetur quod licet id concedatur, tamen in concessione non excluditur aliud. Imò ratio docet non fuisse excludendum. Nam si eiusmodi pactio contractum vitiares, eo maxime quod faceret vt non esset emptionis & venditionis, hoc tamen non facit, nam si absque illa conditione ob id, quod pretium dabatur in perpetuum sine obligatione restituendi, erat vera emptio (nam in hoc vera emptionis ratio consistit) propterea quod illa apponatur conditio, non definit esse emptio. Posset quidem esse iniustitia, quia minime diffidendum est, illam conditionem alleviare obligationem emptoris de retrouendendo atque illa de causa dignum fieri censum maioris pretij, sed tamen effugies usura nulla illic præfertur. Nam si census potest emi perpetuus, cur non erit vera emptio, si emptor noluerit grauius se obligare quam ad retrouendum totum? Adde, quod si vera esset contraria opinio, consequens fieret & nullius certe partis posset apponi conditio. Sed si ego mille ducatis emi septuaginta in censum, ille posset singulos ducatos quoties veller, redimere, quod reuera grauis esset emptoris incommodatio. Nam posset ille pecunia illa prædium emere, quo aleretur, saluo semper prædio. Si autem tam minutatim pretium reciperet, id non posset. Ad hæc, accidentarium est atque adeo extrinsecum, quod venditor non possit redimere simul totum. Si enim emi censum vnus tantum ducati, quis non poterit totum simul redimere? Et si venditor diues est, quamuis census cumulator sit, poterit illum totum redimere, quod autem, vel ille pauper sit, vel census magnus, contractum non mutat. Potest quidem, vt dicebam, iniustitia committi ob defectum pretij, nam ob huiusmodi conditiones que in grauenam venditoris, in leuamen autem emptoris ver-

Rõ pro
clusio.

gun, auctior esse debet census æstimatio, tametsi de hoc vsui prouincias abique vi & fraude standum censco.

Ad primum igitur argumentum respondetur, in primis duobus conclusionibus assignatum esse discrimen inter emptorem & venditorem. Si enim facultas in emptore maneret, vt quoties ipse veller, teneretur venditor reddere pretium, manifesta illic esset ratio mutui, atque adeo quidquid in censu venditor recepisset, esse usurarium. Quod autem in sole venditore maneat libertas redimendi, rationem non tollit emptionis: quia potest ipse nunquam redimere.

Ad secundum vero responsum respondetur, quod in sole venditore maneat libertas redimendi, rationem non tollit emptionis: quia potest ipse nunquam redimere.

Ad secundum vero responsum respondetur, quod in sole venditore maneat libertas redimendi, rationem non tollit emptionis: quia potest ipse nunquam redimere.

Ad secundum vero responsum respondetur, quod in sole venditore maneat libertas redimendi, rationem non tollit emptionis: quia potest ipse nunquam redimere.

Ad secundum vero responsum respondetur, quod in sole venditore maneat libertas redimendi, rationem non tollit emptionis: quia potest ipse nunquam redimere.

Ad secundum vero responsum respondetur, quod in sole venditore maneat libertas redimendi, rationem non tollit emptionis: quia potest ipse nunquam redimere.

Ad secundum vero responsum respondetur, quod in sole venditore maneat libertas redimendi, rationem non tollit emptionis: quia potest ipse nunquam redimere.

Ad secundum vero responsum respondetur, quod in sole venditore maneat libertas redimendi, rationem non tollit emptionis: quia potest ipse nunquam redimere.

Ad secundum vero responsum respondetur, quod in sole venditore maneat libertas redimendi, rationem non tollit emptionis: quia potest ipse nunquam redimere.

Ad secundum vero responsum respondetur, quod in sole venditore maneat libertas redimendi, rationem non tollit emptionis: quia potest ipse nunquam redimere.

Ad secundum vero responsum respondetur, quod in sole venditore maneat libertas redimendi, rationem non tollit emptionis: quia potest ipse nunquam redimere.

Ad secundum vero responsum respondetur, quod in sole venditore maneat libertas redimendi, rationem non tollit emptionis: quia potest ipse nunquam redimere.

Ad secundum vero responsum respondetur, quod in sole venditore maneat libertas redimendi, rationem non tollit emptionis: quia potest ipse nunquam redimere.

Ad secundum vero responsum respondetur, quod in sole venditore maneat libertas redimendi, rationem non tollit emptionis: quia potest ipse nunquam redimere.

Ad secundum vero responsum respondetur, quod in sole venditore maneat libertas redimendi, rationem non tollit emptionis: quia potest ipse nunquam redimere.

Ad secundum vero responsum respondetur, quod in sole venditore maneat libertas redimendi, rationem non tollit emptionis: quia potest ipse nunquam redimere.

Ad secundum vero responsum respondetur, quod in sole venditore maneat libertas redimendi, rationem non tollit emptionis: quia potest ipse nunquam redimere.

Ad secundum vero responsum respondetur, quod in sole venditore maneat libertas redimendi, rationem non tollit emptionis: quia potest ipse nunquam redimere.

Ad secundum vero responsum respondetur, quod in sole venditore maneat libertas redimendi, rationem non tollit emptionis: quia potest ipse nunquam redimere.

Ad secundum vero responsum respondetur, quod in sole venditore maneat libertas redimendi, rationem non tollit emptionis: quia potest ipse nunquam redimere.

Ad secundum vero responsum respondetur, quod in sole venditore maneat libertas redimendi, rationem non tollit emptionis: quia potest ipse nunquam redimere.

Ad secundum vero responsum respondetur, quod in sole venditore maneat libertas redimendi, rationem non tollit emptionis: quia potest ipse nunquam redimere.

Ad secundum vero responsum respondetur, quod in sole venditore maneat libertas redimendi, rationem non tollit emptionis: quia potest ipse nunquam redimere.

Ad secundum vero responsum respondetur, quod in sole venditore maneat libertas redimendi, rationem non tollit emptionis: quia potest ipse nunquam redimere.

Ad secundum vero responsum respondetur, quod in sole venditore maneat libertas redimendi, rationem non tollit emptionis: quia potest ipse nunquam redimere.

Ad secundum vero responsum respondetur, quod in sole venditore maneat libertas redimendi, rationem non tollit emptionis: quia potest ipse nunquam redimere.

Ad secundum vero responsum respondetur, quod in sole venditore maneat libertas redimendi, rationem non tollit emptionis: quia potest ipse nunquam redimere.

Ad secundum vero responsum respondetur, quod in sole venditore maneat libertas redimendi, rationem non tollit emptionis: quia potest ipse nunquam redimere.

Ad secundum vero responsum respondetur, quod in sole venditore maneat libertas redimendi, rationem non tollit emptionis: quia potest ipse nunquam redimere.

Ad secundum vero responsum respondetur, quod in sole venditore maneat libertas redimendi, rationem non tollit emptionis: quia potest ipse nunquam redimere.

Ad secundum vero responsum respondetur, quod in sole venditore maneat libertas redimendi, rationem non tollit emptionis: quia potest ipse nunquam redimere.

Ad secundum vero responsum respondetur, quod in sole venditore maneat libertas redimendi, rationem non tollit emptionis: quia potest ipse nunquam redimere.

Ad secundum vero responsum respondetur, quod in sole venditore maneat libertas redimendi, rationem non tollit emptionis: quia potest ipse nunquam redimere.

Ad secundum vero responsum respondetur, quod in sole venditore maneat libertas redimendi, rationem non tollit emptionis: quia potest ipse nunquam redimere.

Ad secundum vero responsum respondetur, quod in sole venditore maneat libertas redimendi, rationem non tollit emptionis: quia potest ipse nunquam redimere.

Ad secundum vero responsum respondetur, quod in sole venditore maneat libertas redimendi, rationem non tollit emptionis: quia potest ipse nunquam redimere.

Ad secundum vero responsum respondetur, quod in sole venditore maneat libertas redimendi, rationem non tollit emptionis: quia potest ipse nunquam redimere.